

BIDERS
YKS - LGS KURS MERKEZİ

COĞRAFYA

DOĞAL SİSTEMLER

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Coğrafi Koordinat Sistemi: Bir yerin konumunu paralel ve meridyenler yardımıyla doğru belirleyebilmek için kullanılan yer bulma sistemine denir.

Coğrafi Konum: Herhangi bir noktanın veya bölgenin Dünya üzerinde bulunduğu yere denir. Coğrafi konum, mutlak (matematik) ve göreceli (özel) konum olmak üzere ikiye ayrılır.

Mutlak Konum

Dünya üzerindeki bir yerin başlangıç paraleli olan Ekvator ve başlangıç meridyenine (Greenwich) olan konumuna denir.

Paraleller

Ekvator'a olarak çizilen yatay çizgilerdir.

Ekvator başlangıç paralelidir. Derecesi 0'dır.

En büyük paralel Ekvator olmak üzere

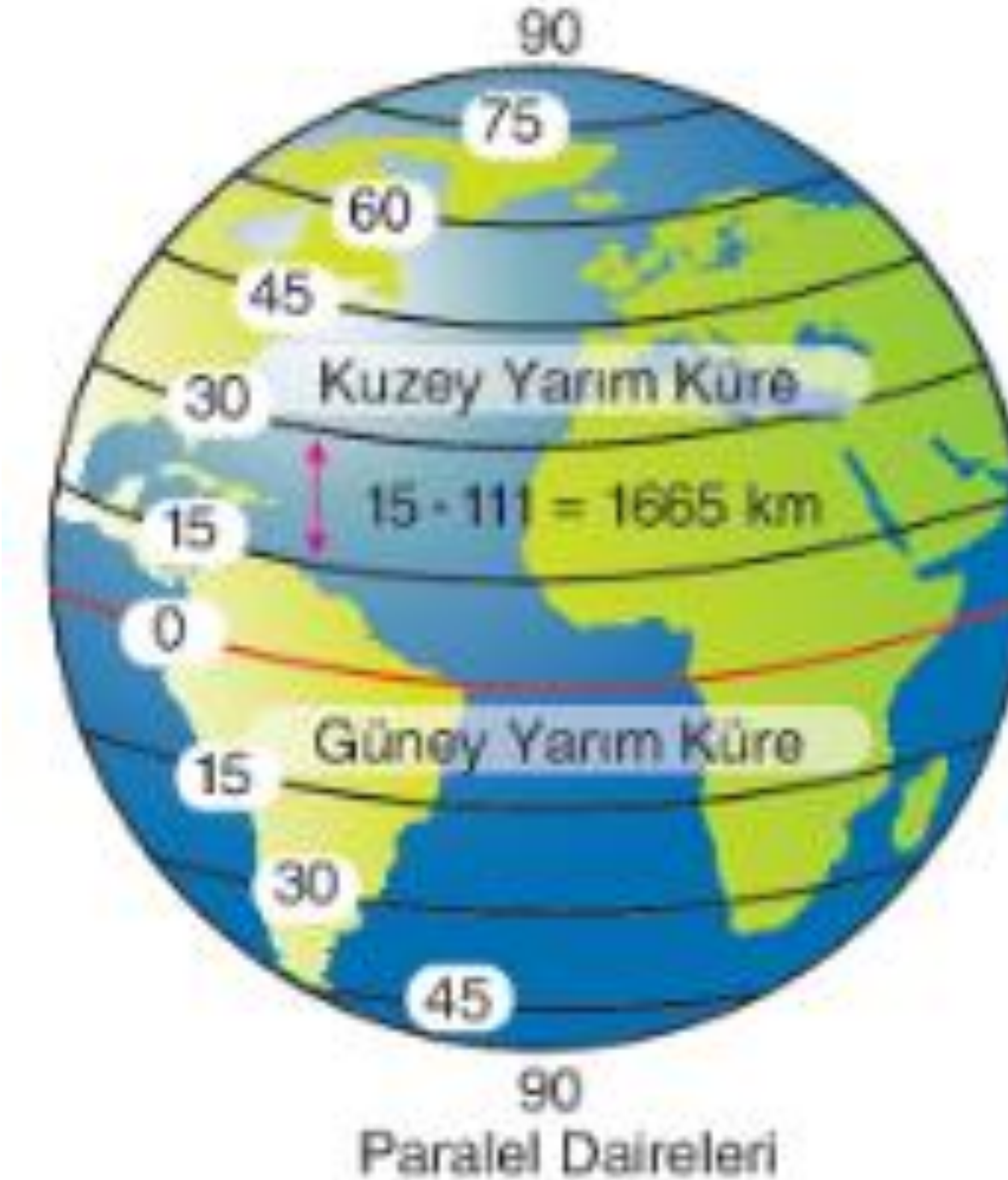
90, 90 180 paralel bulunur.

Kuzeydeki paralellere denir.

Güneydeki paralellere denir.

Paralellerin boyları kutuplara gidildikçe kısalır.

Paraleller arası mesafe aynı meridyen üzerinde eşittir (111 km).

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Enlem: Dünya üzerindeki bir noktanın Ekvator çizgisine olan uzaklığının değeridir. Derece ($^{\circ}$), dakika ('), saniye (") cinsinden ifade edilir.

Enlemin etkisi: Ekvator'dan kutuplara gidildikçe değişen özelliklerdir

Enleme bağlı olarak

Güneş ışınlarının düşme açısı değişir.

Sıcaklık azalır.

Okyanusların ve denizlerin değişir.

Bitki örtüsü oluşturur.

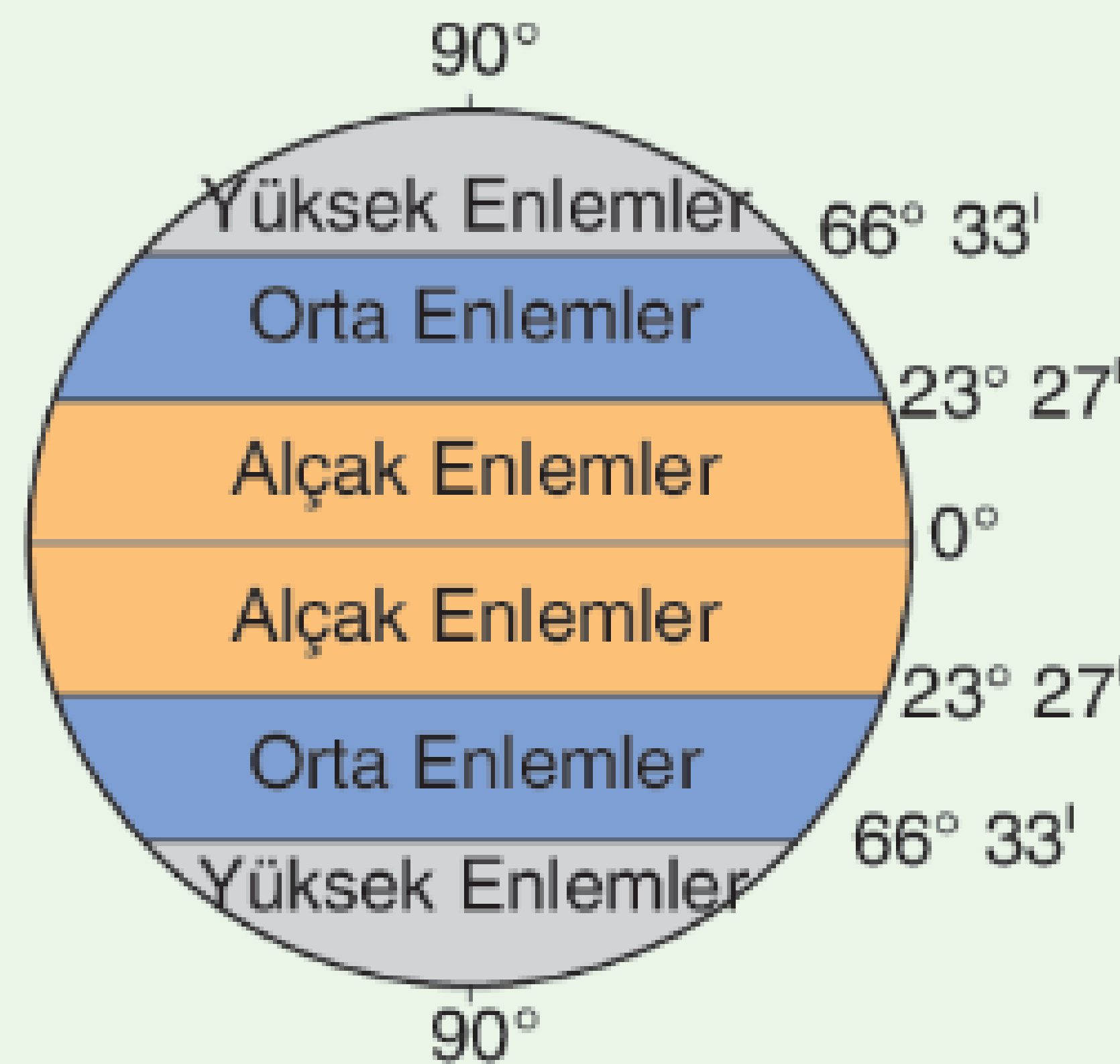
Ekonomik faaliyetler değişir

Gölge boyu veya

Nüfus ve yerleşme özellikleri değişir.

Kalıcı kar alt sınırı gösterir.

Gurup ve tan süreleri değişiklik gösterir.

Bazı paraleller, Ekvator'a olan uzaklıklarına göre aşağıdaki gibi sınıflandırılır.

Alçak enlemler, Ekvator ile dönenceler arasındaki enlemlerdir.

Orta enlemler, dönenceler ile kutup daireleri arasındaki enlemlerdir.

Yüksek enlemler, kutup daireleri ile kutup noktaları arasındaki enlemlerdir.

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Meridyenler

Meridyenler kutup noktalarında birleşirler.

Başlangıç meridyeni İngiltere’de geçer.

Meridyenler kuzey-güney doğrultuda uzanır.

180 180 toplam 360 meridyen bulunur.

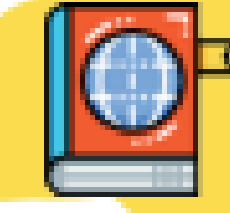
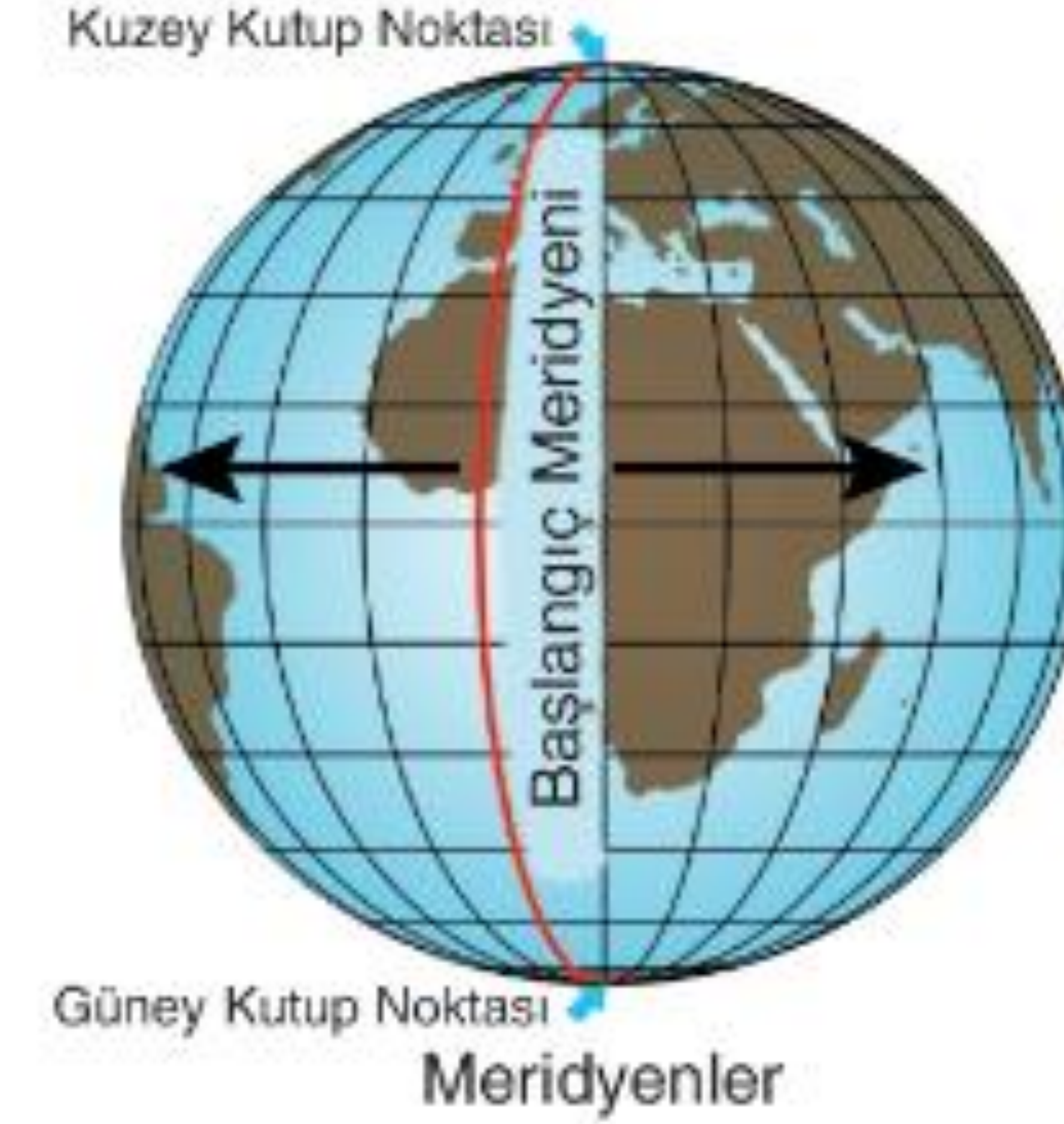
Meridyenlerin boyları eşittir.

Aralarındaki mesafe kutuplara gidildikçe denir.

Doğudaki meridyenlere denir.

Batıdaki meridyenlere denir.

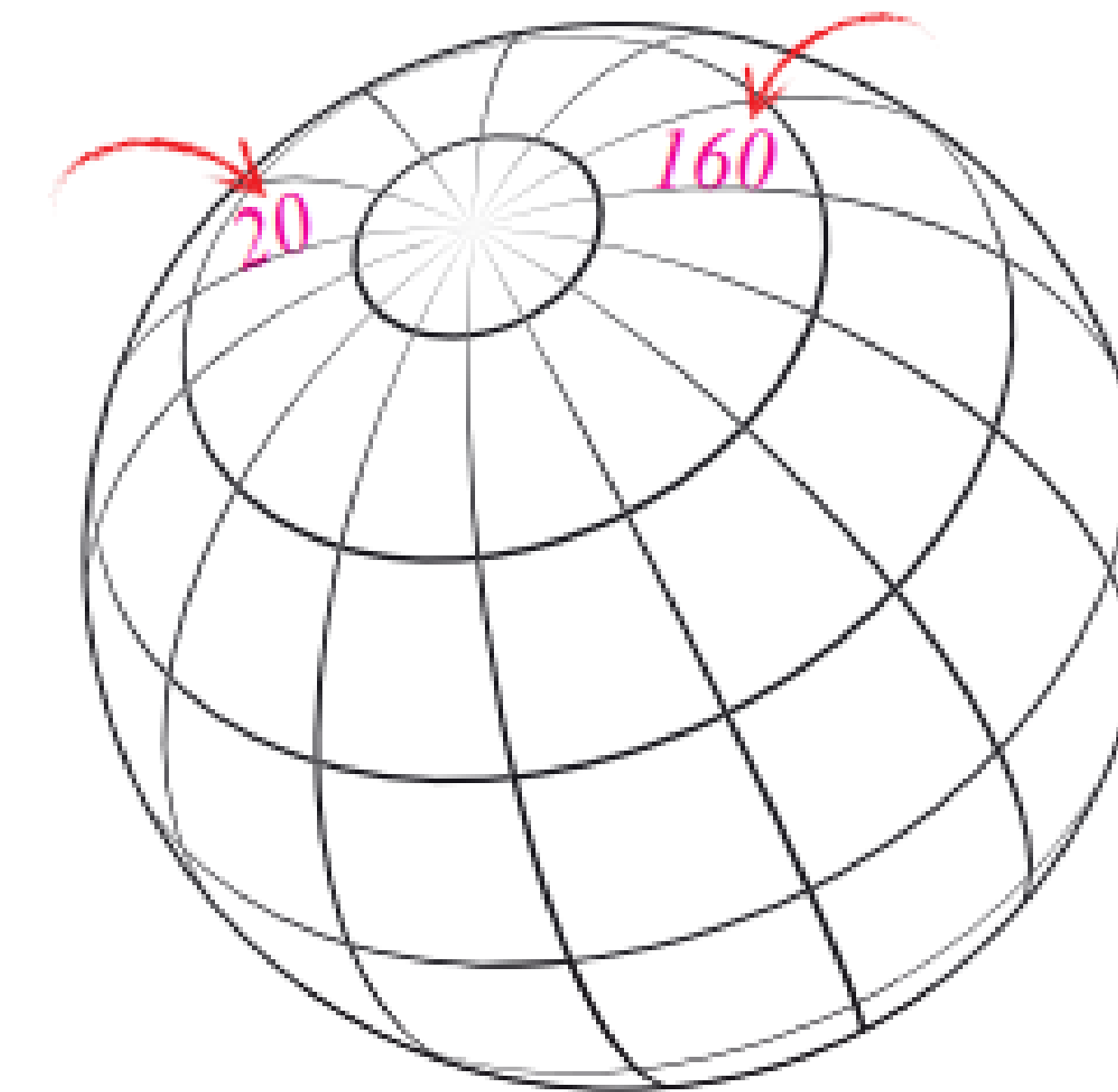
İki meridyen arasındaki zaman farkı 4 dakikadır.

ANTİMERİDYEN

Bir meridyen yayınının tam karşısında bulunan ve onu 180° ye tamamlayan meridyendir. Antimeridyeni bulmak için verilen sayıyı 180'den çıkarıp doğu verildiyse batı, batı verildiyse doğu yazmalısınız. Örnek olarak 20° doğu ve 50 batı meridyeninin Antimeridyeni bulalım.

$$180-20= 160 \text{ Batı}$$

$$180-50= 130 \text{ Doğu}$$

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Boylam: Dünya üzerinde bir yerin başlangıç meridyenine uzaklığının değeridir. Derece ($^{\circ}$), dakika ($'$), saniye ($''$) cinsinden ifade edilir.

Boylamın etkisi: Boylam üzerinde etkilidir

Göreceli Konum:

Bir yerin okyanuslara, denizlere, kıtalara, boğazlara, komşu ülkelere, yer şekillerine, yer altı ve yer üstü zenginliklerine, nüfus özelliklerine, turizm, kültür ve uygarlık merkezlerine, ticaret ve sanayi kuruluşlarına göre konumudur.

UYGULAMA: P kenti, 10° kuzey paraleli ile 60° doğu meridyeni, R kenti ise 40° kuzey paraleli ile 15° doğu meridyeni üzerindedir.

Kentlerin bu koordinatları göz önüne alındığında P kenti, R kentine göre hangi yönde bulunur?

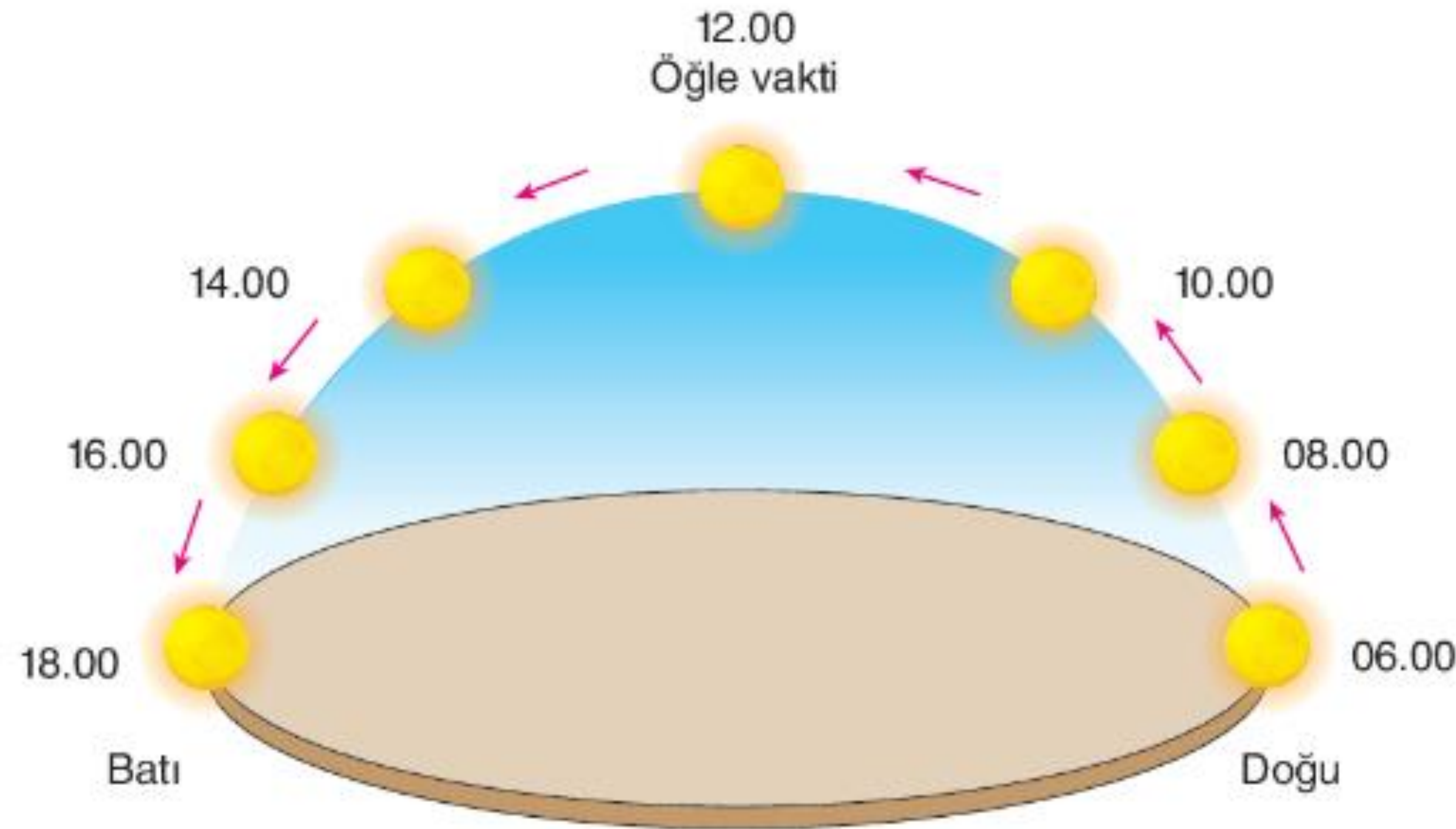
- A) Kuzeybatı B) Kuzeydoğu C) Güneydoğu
D) Güneybatı E) Kuzey

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

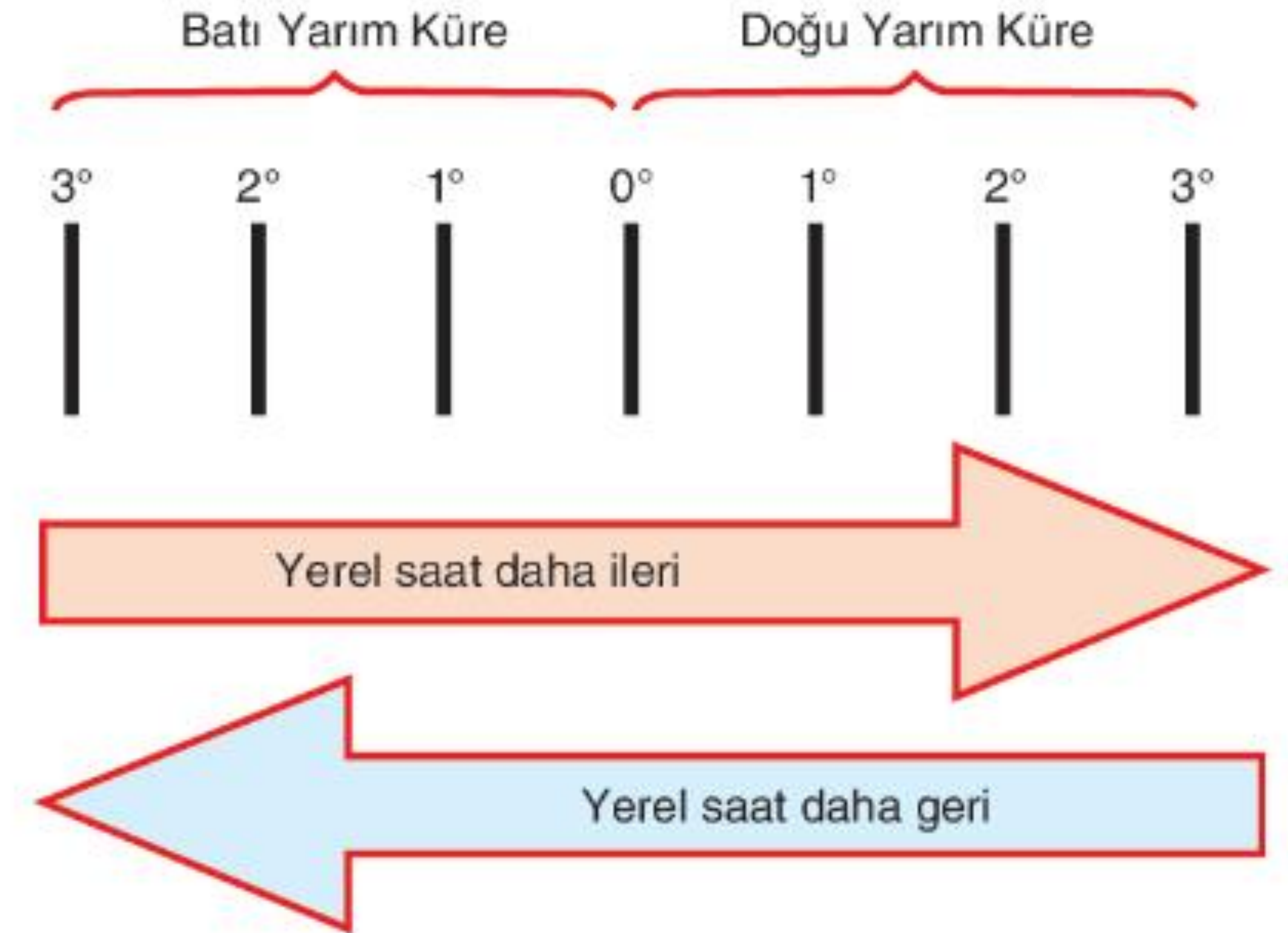
Yerel Saat

Gün içinde Güneş'in ufuk düzlemi üzerinde ulaştığı zamana öğle denir. Öğlen zamanında yerel saat 12.00'dir. Buna göre ayarlanan saat olarak ifade edilir.

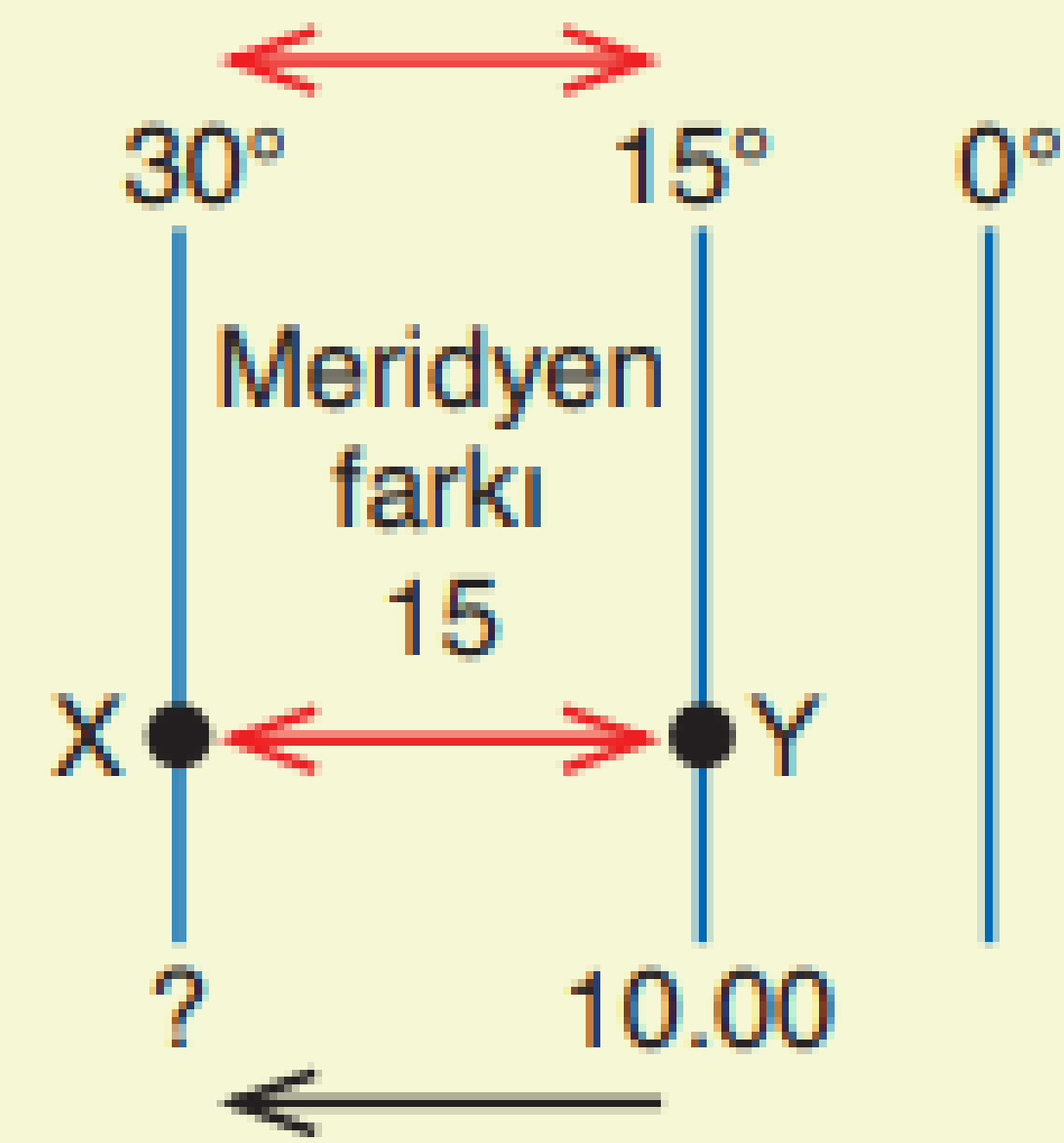
Bir yerin yerel saati biliniyorsa diğer yerlerin de yerel saati bulunabilir. Bunun için yerel saati bilinen yer ile yerel saati bulunacak yerin hangi meridyen üzerinde bulunduğunu bilmek gerekir.

Güneş'in Gün İçindeki Konumunun Değişimi

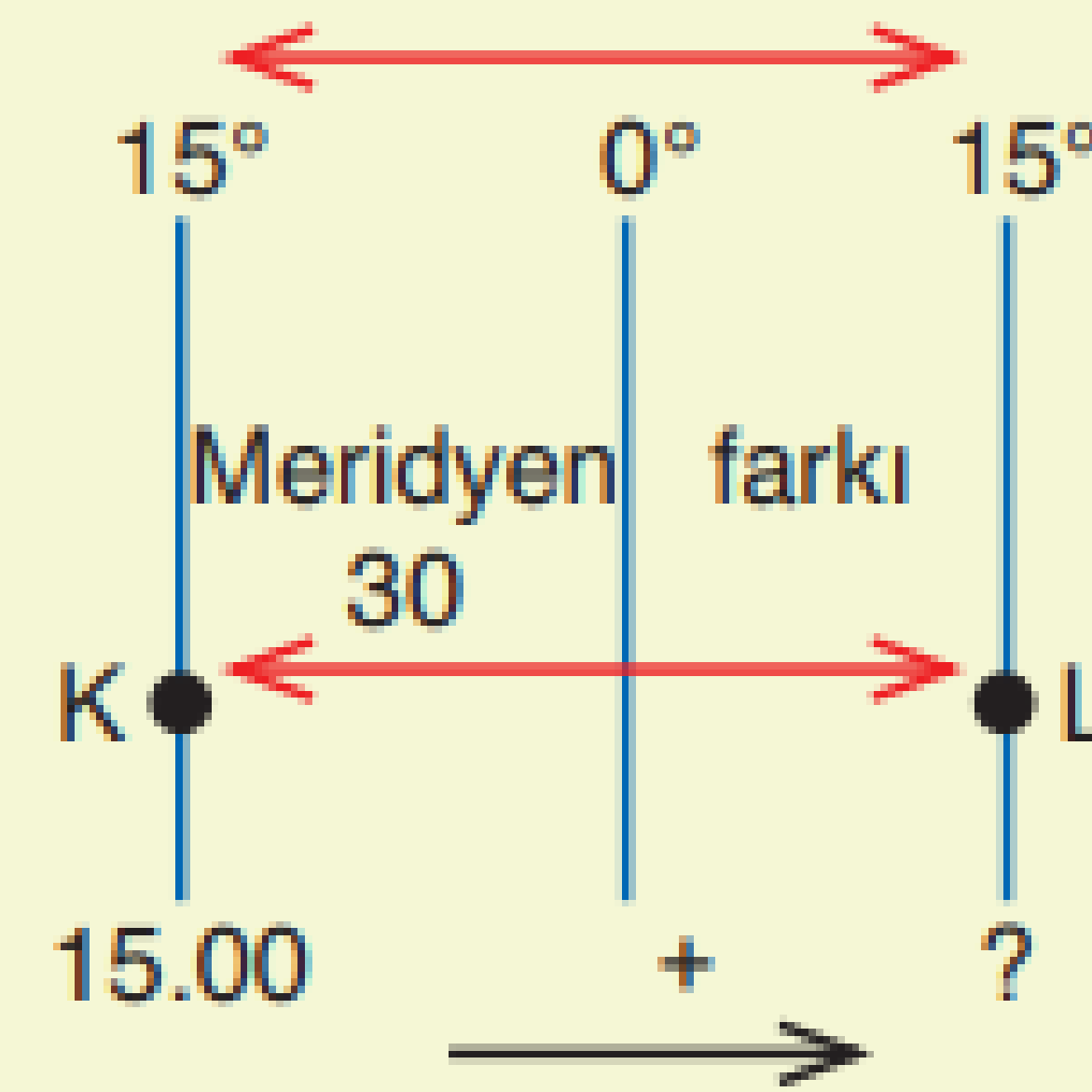

Yerel saat farkı,
 $15 \times 4' = 60' = 1 \text{ saat}$

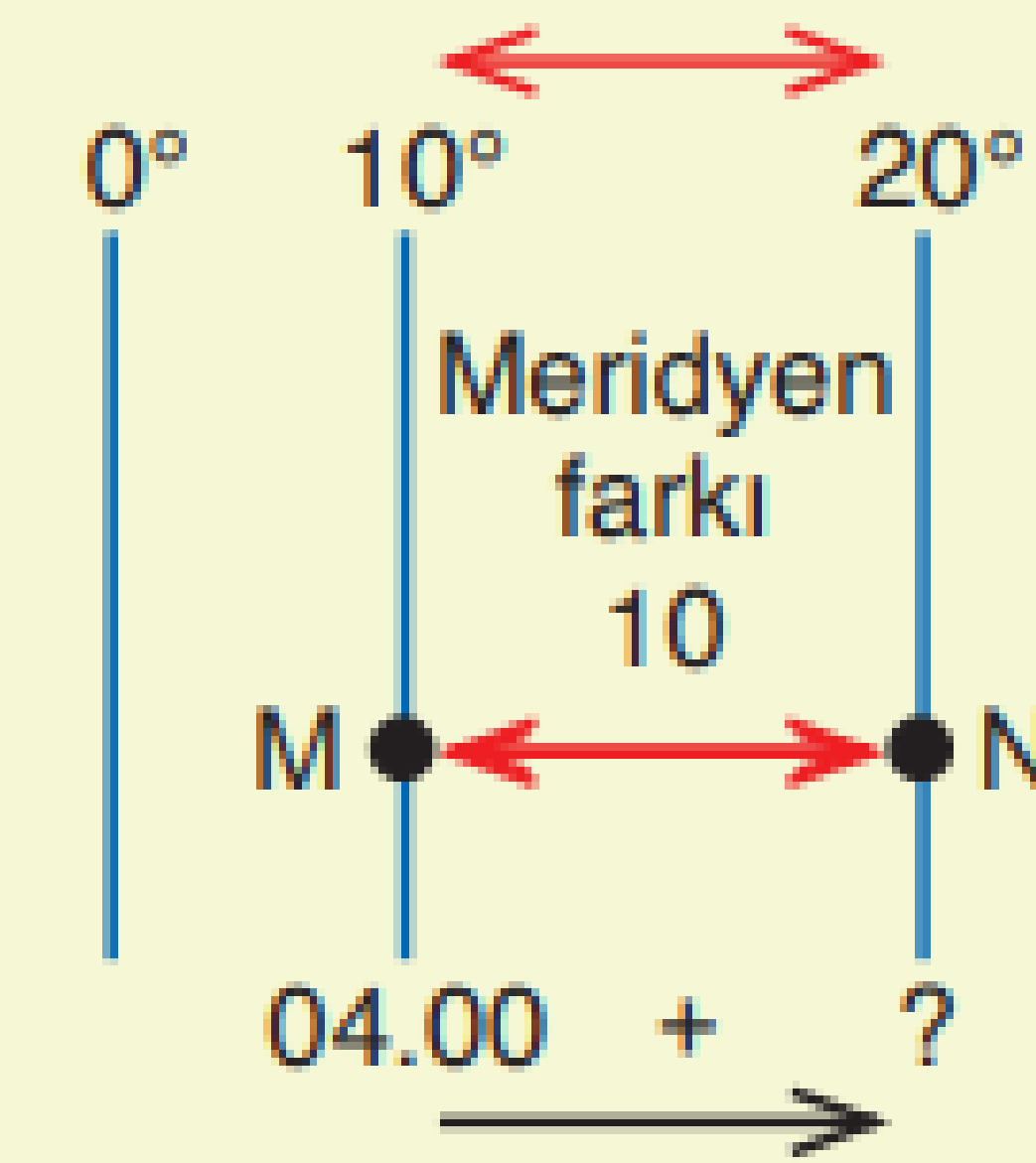
Yerel saati sorulan yer
daha batıda olduğundan
aradaki zaman farkı
Y'ninkinden çıkarılır.
X'in yerel saati
09.00 olur.

Yerel saat farkı,
 $30 \times 4' = 120' = 2 \text{ saat}$

Yerel saati sorulan yer
daha doğuda olduğundan
aradaki zaman farkı
L'ninkine eklenir.
L'nin yerel saati
17.00 olur.

Yerel saat farkı,
 $10 \times 4' = 40'$

Yerel saati sorulan yer
daha doğuda olduğundan
aradaki zaman farkı
N'ninkine eklenir.
N'nin yerel saati
04.40 olur.

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Aynı meridyen üzerinde bütün noktaların öğle vakti aynıdır. Yani Saat'dır.

- Fakat Güneş'in doğuş ve batış saatleri aynı değildir. (21 Mart 23 Eylül tarihleri hariç. Çünkü bu tarihlerde Güneş Ekvator'a dik açılarla gelir ve her yerde yaşanır.

- Gün uzunlukları da aynı değildir. (21 Mart-23 Eylül hariç)

Doğudaki meridyenler, Güneş'i batıdaki meridyenlerden önce görür. Bu yüzden doğuda daha ileridir.

Aynı meridyen üzerinde bütün noktaların yerel saati aynıdır.

İki meridyen arası zaman farkı her yerde dakikadır

20° batı boylamında yerel saat 15.30 iken 20° doğu boylamında yerel saat kaçtır?

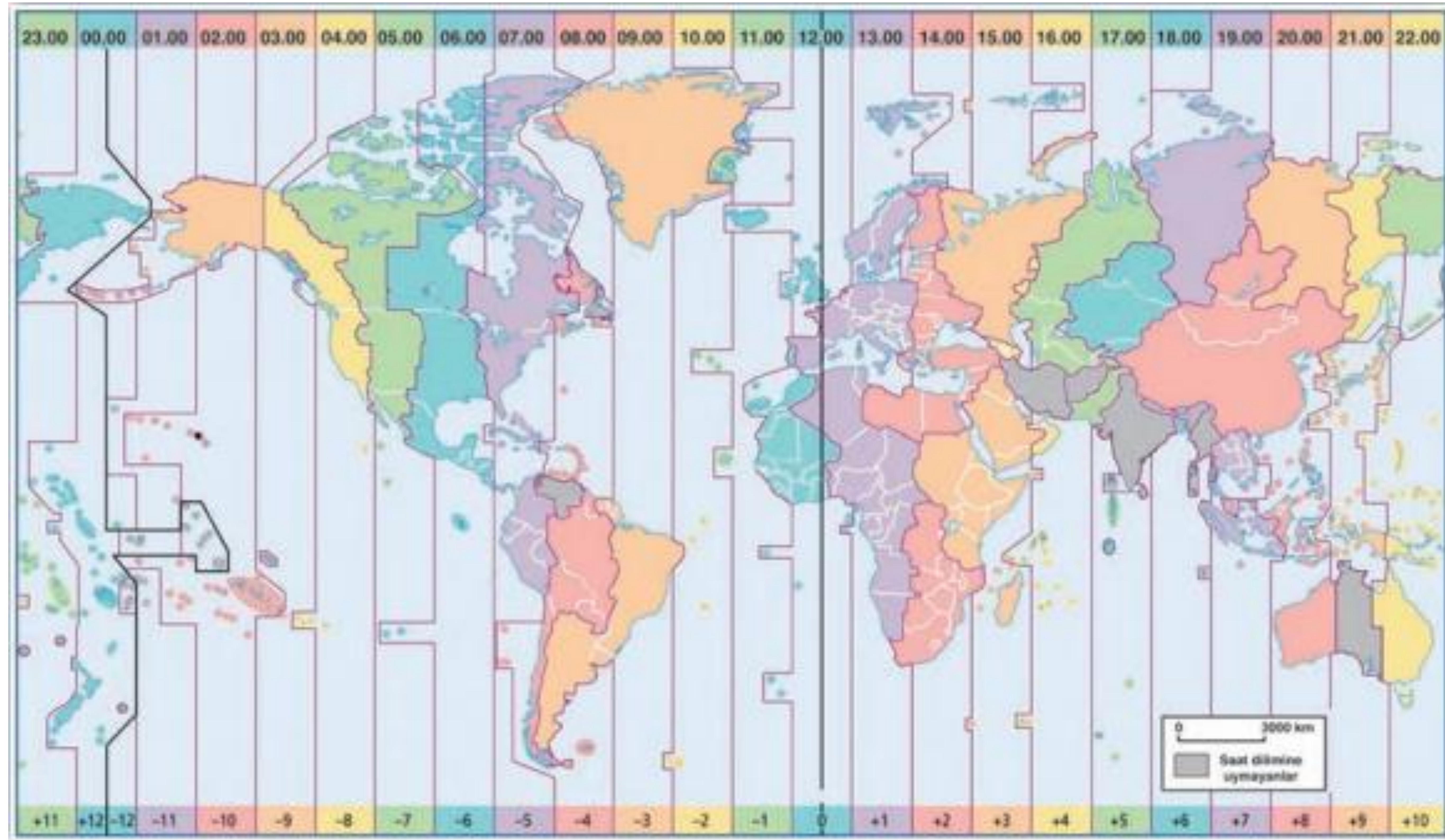
40° doğu boylamında yerel saat 11.22 iken yerel saatin 09.30 olduğu boylam hangisidir?

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Uluslararası Saat:

Ülkelerin ulusal saatlerindeki zaman farklılıklarından dolayı aralarında oluşabilecek problemleri ortadan kaldırmak için dünya 15'er derece aralıklarla dilimine bölünmüştür. ($360^\circ/15:24$)

Doğudakiler +1, +2, +3 ... Batıdakiler -1, -2, -3 ... şeklindedir. Türkiye +3. saat dilimini kullanır

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Ortak Saat:

Ülkelerin sınırları içindeki bir meridyenin yerel saatinin ülke genelinde ortak olarak kabul edildiği saattir.

Doğu-batı yönünde genişliği fazla olan ülkelerortak saat kullanır. (Rusya)

Doğu-batı yönünde genişliği az olan ülkeler ortak saat kullanır. (Vietnam)

Türkiye’de 2016 yılına kadar kışın 30° doğu meridyeninin, yazın ise 45° doğu meridyeninin yerel saati, ortak saat olarak kullanılıyordu. 2016’da bu son buldu ve yıl boyunca yerel saati tüm ülkede ortak saat olarak kullanılmaya başlandı.

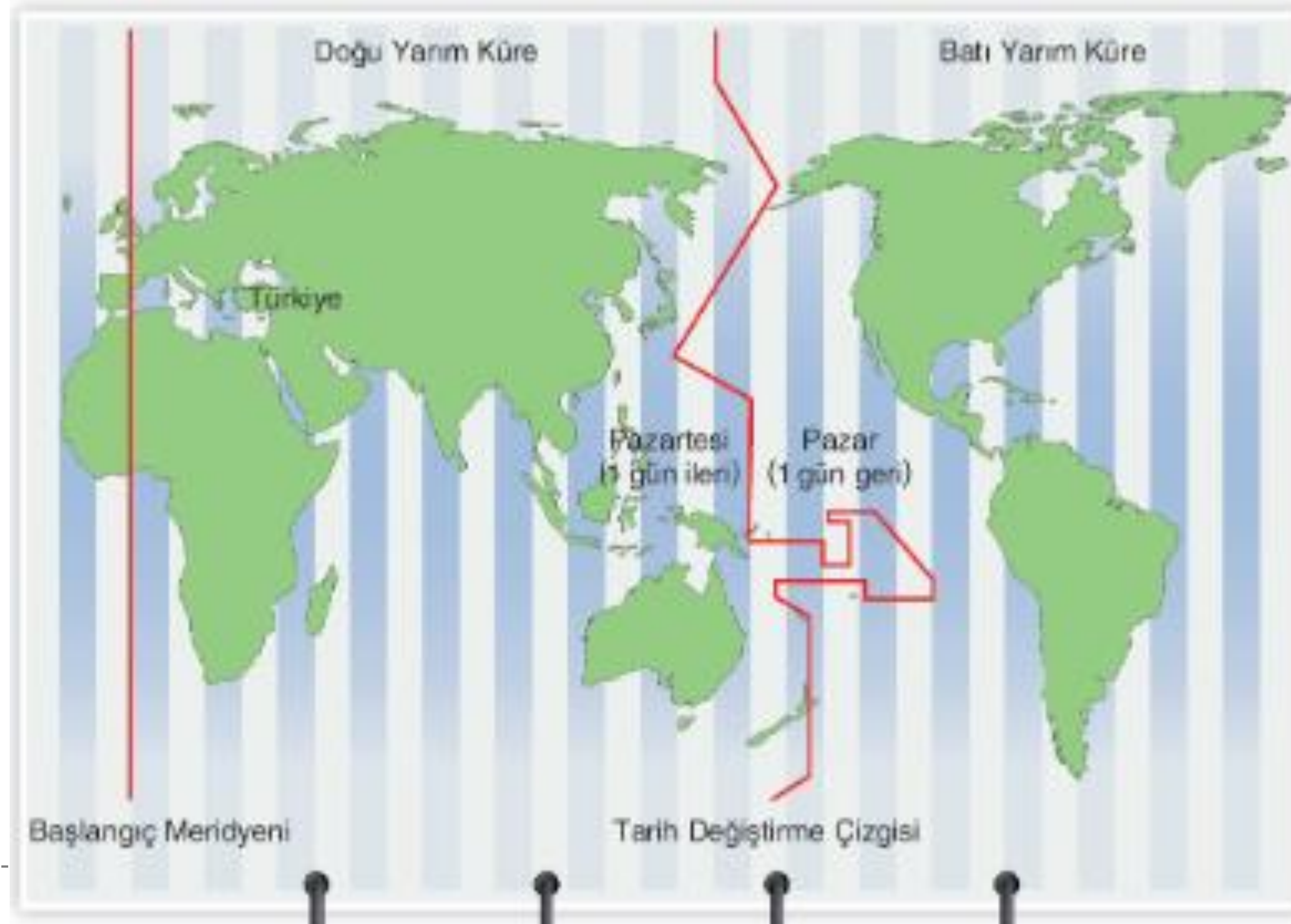
KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Tarih Değiştirme Çizgisi:

Başlangıç meridyeni, Greenwich'in olan 180° meridyenidir.

Tarih değiştirme çizgisi düz uzanmaz, zikzaklar çizer. Bunun nedeni, üzerinden geçtiği ülkelerin siyasi sınırlarının dikkate alınmasıdır. Doğusu ile batısı arasında zaman farkı vardır.

Asya tarafında günler, Amerika tarafına göre 1 gün ileridir. Bering Boğazı'ndan geçerek Büyük Okyanus'u takip eder.

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

TÜRKİYE’NİN COĞRAFİ KONUMU

Türkiye’nin Mutlak Konumu ve Sonuçları

Türkiye, kuzey enlemleri ile doğu boylamları arasındadır.

Ekvator’un kuzeyinde, Greenwich’in doğusunda yer alır.

Türkiye’ye Güneş ışınları hiçbir zaman gelemmez.

Gölge boyu hiçbir zaman 0 (sıfır) olamaz.

Türkiye, orta kuşakta yer aldığından belirgin olarak yaşanır.

Sıcaklık kuzeye gidildikçe azalır.

Denizlerin tuzluluğu kuzeye gidildikçe azalır.

Meridyenler arasındaki mesafe gidildikçe daralır.

Paralel boyları kuzeye gidildikçe kısalır.

Türkiye’nin bakı yönü’dir.

Türkiye, 2 ve 3. saat dilimlerinde yer alır.

Türkiye’nin kuzeyi ile güneyi arasında fark vardır.

(6x111:666 km)

Türkiye’nin doğusu ile batısı arasında bulunur.

(19x4:76 dk.)

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

Türkiye'nin Göreceli Konumu ve Sonuçları

Türkiye’de 2016 yılına kadar kışın 30° doğu meridyeninin, yazın ise 45° doğu meridyeninin yerel saati, ortak saat olarak kullanılıyordu. 2016’da bu son buldu ve yıl boyunca 45° doğu meridyeninin yerel saati tüm ülkede ortak saat olarak kullanılmaya başlandı.

Türkiye dağlık, engebeli bir ülkedir.

Akarsuların ve gücü fazladır.

Sıcaklık kısa mesafelerde değişir.

Yükselti batıdan doğuya doğru artar.

Aynı anda birden fazla yaşanır.

Kuzey ve güneydeki dağlar denize paralel uzanırken batıdaki dağlar dik uzanır.

Alp-Himalaya kuşağındadır ve genç oluşumludur.

Üç tarafı denizlerle çevrili olup iklim, bitki ve tarım ürünleri çeşitliliği fazladır.

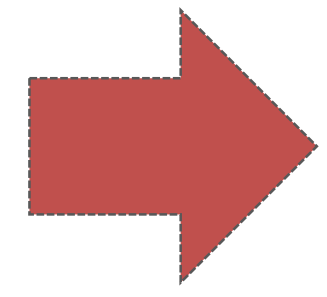
Jeopolitik açıdan büyük önem taşıyan ve boğazlarına sahiptir.

Kısa mesafelerde büyük yükselti değişimlerinden dolayı birçok yerde mikroklima iklim özellikleri gösterir.

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM

1. Dünya'nın şeklinden dolayı bütün meridyenler birleşir.
2. Paralellerin uzunlukları, meridyenlerin uzunlukları
.....
3. Dünya kendi eksenini etrafındaki bir dönüşünü dakikada tamamladığından bir meridyen Güneş'in tam karşısında iken bir sonraki meridyen sonra Güneş'in karşısına gelir.
4. Ankara'nın yerel saati, İzmir'in yerel saatinden
5. Aynı üzerinde bulunan yerlerde gündüz süresi aynıdır.

- Yerel saati daha ileridir.
- Yatay yüzeylere güneş ışınlarının düşme açısı diğerlerine göre daha büyüktür.
- Yerel saati ile ulusal saati arasındaki zaman farkı daha azdır.

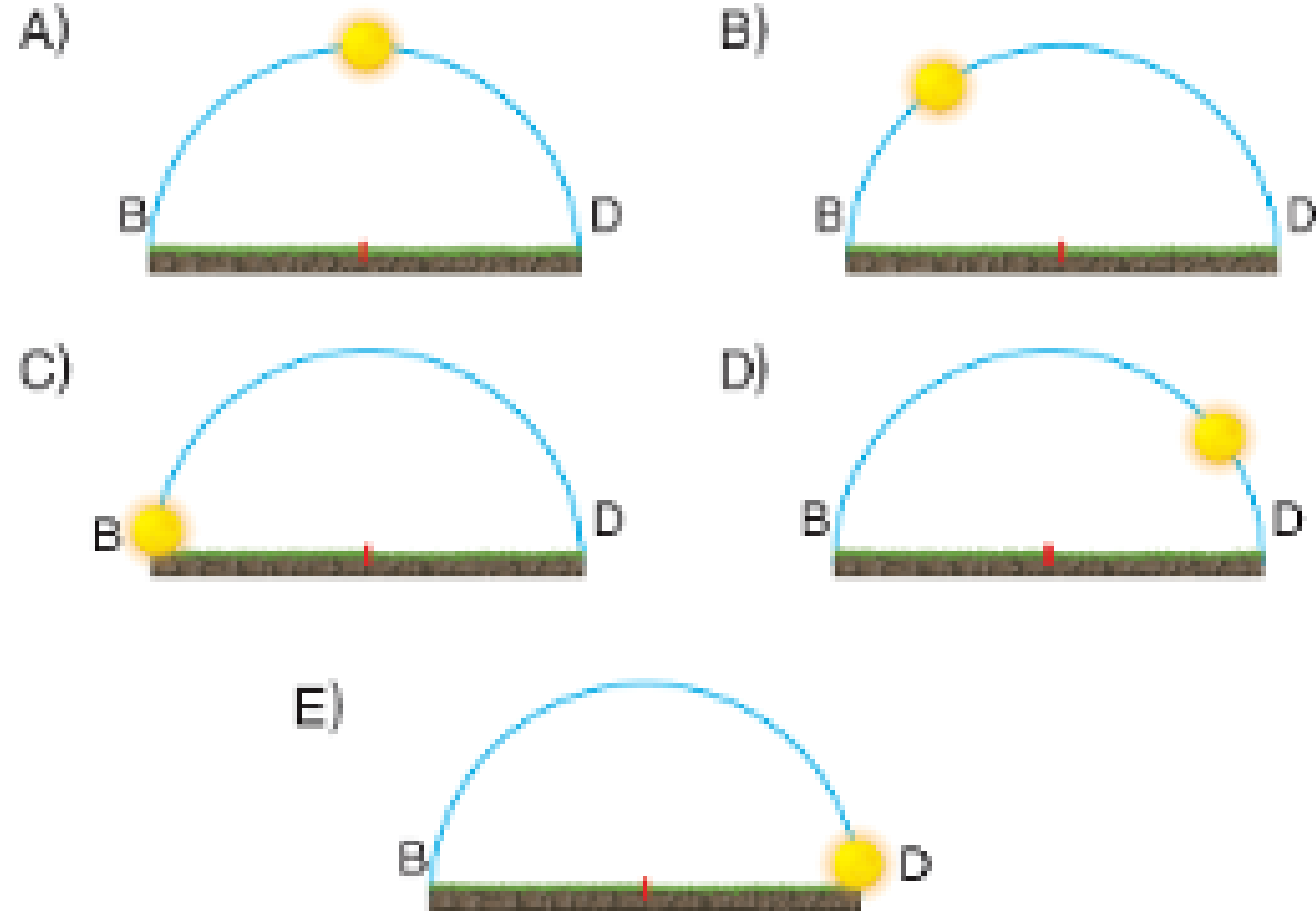

Aşağıdaki illerden hangisi verilen özelliklere sahiptir?

- A) Hakkâri
- B) Samsun
- C) Muğla
- D) İzmit
- E) Iğdır

Örnek Sorular

1. Aşağıda 10° kuzey enleminde bulunan ve güneşin ufuk düzlemi üzerindeki konumları verilen kentlerden hangisi daha batıdadır?

Örnek Sorular

2.

Haritada gösterilen kentlerden Bayburt'ta yerel saat 13.40 olduğuna göre, Diyarbakır ve Ankara'nın yerel saatleri aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	Diyarbakır	Ankara
A)	13.40	13.08
B)	13.40	14.12
C)	14.00	13.00
D)	13.08	13.40
E)	11.00	10.00